

SAVAŞIN TÜRK EKONOMİSİ ÜZERİNDEKİ MUHTEMEL ETKİLERİNE KARŞI ACİL EYLEM PLANI

GELECEK EKONOMİ KOORDİNASYON KURULU GELECEK PARTİSİ, 1 NİSAN 2026

1. MEVCUT DURUM ANALİZİ

ABD ve İsrail'in, İran'a yönelik olarak başlattığı haksız ve uluslararası hukuka uygun olmayan savaşın olumsuz etkileri, tüm dünyayı ekonomik etkileri açısından şu anda tam olarak öngörülemez büyük bir felaketin eşiğine getirmiş bulunmaktadır. Maalesef ülkemiz bu ortama ekonomik olarak en kırılgan olduğu dönemlerinden birinde yakalanmıştır. Krizde olmadığımız ama kırılganlığın ve belirsizliğin yüksek olduğu bir ekonomik yapıyla uzun süredir karşı karşıyayız. Savaşın yanı başımızda cereyan etmesinin getirdiği güvenlik başta olmak üzere tüm alanlardaki olumsuzluklara yönelik geliştirilecek strateji ve önlemlerin içerisinde; başta vatandaşlarımız olmak üzere, çiftçilerimizin, sanayicilerimizin, ihracatçılarımızın, esnaf ve sanatkarlarımızın, KOBİ'lerimizin hasılı tüm kesimlerimizin bu kriz ortamından ekonomik olarak en az etkileneceği tedbirlerin; hiç bir gecikme olmaksızın acilen uygulamaya konulması bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır.

Karşı karşıya bulunduğumuz tablo çok vahimdir. Hürmüz Boğazı trafiğinin durması, bölgedeki önemli rafinerilerin vurularak üretimlerinin durdurulması; dünya petrol tüketiminin %20'sini, dünya LNG ihtiyacının yaklaşık %25'ini, tarımsal üretimin olmazsa olmazı gübre üretim hammaddelerinin önemli bir kısmını ve bir çok temel kimyasalların ve bunlara bağlı nihai ürünlerin üretimini engelleme noktasına getirmiştir. Savaşın seyrinin Süveyş Kanalı trafiğini de engelleyecek şekilde yaygınlaşması süresinin uzaması bu olumsuzlukları daha da büyütecektir.

- Türkiye'nin enerji ithalatı GSYH'nin yaklaşık %3,5–4,5'i seviyesinde olup, enerji talebinin yaklaşık %68'ini ithalat yoluyla karşılanmaktadır. Türkiye'nin 2025 yılında net enerji ithalatı 47,2 milyar dolardır. Petrolde Brent varil fiyatındaki her 1 dolarlık artış, yıllık yaklaşık 400 milyon dolar ek maliyet getirmektedir. Akaryakıt, elektrik ve doğalgaz fiyatlarındaki artış sonucu; üretim maliyetleri yükselmekte ve zincirleme bir etkiyle enflasyonu yukarı yönlü hareket ettirmektedir. Brent petrolün fiyatındaki %10'luk artış ithalatla yaklaşık 5 milyar dolarlık, enflasyonda ise %1 oranında artışa sebep olduğu sonucundan hareketle, Petrol fiyatının 110 dolar civarında seyri; yıllık yaklaşık 60 milyar dolarlık maliyete, enflasyonda ise 3-4 puan bir artışa neden olacaktır.
- Enflasyon artışı nedeniyle bütçe açığı da artacaktır. Mevcut analizler yıl sonu itibariyle %30 gibi bizce iyimser açıkları öngörmektedir. Gerekli tedbirler alınmazsa yıl sonu itibariyle %40'lar civarında bütçe açığı ile karşılaşılması hiç sürpriz olmayacaktır.
- Büyüme oranı öngörülen değerlerin altında gerçekleşeceği gibi, acil önlemler alınmazsa stagflasyon riski dahi bulunmaktadır.
- Maliyet artışları ve bankalardan ihtiyacı olan krediye ulaşamayan sanayi kuruluşlarında kapanmalar ve işten çıkarmalar son 6 aylık dönemde zaten başlamış olup, bu durumun KOBİ ve esnafa da yayılması riski çok büyüktür. Bu durumun oluşturacağı işsizlik, üretim, ihracat üzerindeki geleceği yönelik olumsuzlukları telafi etmek uzun yılları bulacaktır.
- Bütçe açığı, cari açık, TCMB döviz rezervindeki ciddi azalmalar, özellikle maliyet bazlı enflasyon artışları nedeniyle ihracatçı firmaların her geçen gün kaybettikleri uluslararası rekabet gücünü tekrar kazanabilmeleri için mevcut kur politikasının sürdürülemeyeceği net bir şekilde ortaya çıkmış bulunmaktadır.
- MB'nın toplam rezervi 177,5 milyar dolar, net uluslararası rezervi 57,4 milyar dolar, swap hariç net rezervi ise 43 milyar dolardır. Yabancı sermaye çıkışının devam etmesi (geçen hafta 138 mio dolar hisse senedi ve 130 milyar dolar net DİBS satışı), geçtiğimiz günlerde TCMB'nin 21 ton altın satışına ilave olarak 35 tonluk altın karşılığı SWAP işlemi yapması gibi ani müdahaleler, orta ve uzun vadede döviz rezervlerinin güven verici seviyelere gelmesini sağlamaya yetmeyecektir. TCMB sadece geçen hafta 40 milyar dolardan fazla olmak üzere tarihin en yüksek rezerv satışını gerçekleştirmiştir. Körfez ülkelerine ihracatımızın azalması ve bazı ülkelerde tamamen

durması ve turizm gelirinin düşmesi de döviz gelirlerinin azalmasında önemli faktörler olarak karşımıza çıkacaktır.

- Son iki yılda cari açık 23, 24 milyar dolar bandında seyretmiştir. Merkez Bankası uzmanlarınca yapılan “Uluslararası Petrol Fiyatlarının Tüketici Fiyatlarına ve Cari Dengeye Yansımaları” araştırmasına göre ham petrol varil fiyatında her 10 dolarlık artış, Türkiye’nin petrol ürünleri ithalatını 5,1 milyar dolar, ihracatını da 2,2 milyar dolar yukarı çekiyor ve sonuçta cari işlemler açığını büyütüyor. Buna göre yılın ilk iki ayında brent petrol varil fiyatında yaşanan %11,5’lik artış, Türkiye’ye yıllık bazda 3 milyar ilave cari açık yüklemiş bulunuyor. 110 doların üzerinde oluşacak bir varil fiyatının, cari açığa fazladan 8 ila 10 milyar dolar ilave edeceği görülüyor. Buna göre yıl sonu cari açığın 30 milyar doların üzerinde gerçekleşmesi kuvvetle muhtemeldir.
- Yurt dışı piyasalardan borçlanmanın temel maliyetini oluşturan CDS oranlarındaki artış, geleceğe yönelik borç sürdürülebilirliği ve bütçe dengeleri açısından sıkıntılar getireceğinden, TCMB Politika Faizi oranlarının da gözden geçirilmesini gerekli ve zorunludur.
- Türkiye'nin 2025 yılı toplam gübre ihtiyacına dair resmi ve kesin bir rakam henüz kamuoyuyla paylaşılmamış olsa da, sektör verileri ve geçmiş yıllardaki tüketim eğilimleri ışığında yıllık ihtiyacın 6 ile 7 milyon ton arasında olduğu öngörülmektedir. Esasen mevcut ekilebilir alanlar göz önüne alındığında gerçek ihtiyaç 9-10 Milyon ton civarında olmakla birlikte önemli bir oranda çiftçimizin gübre fiyatlarındaki yükseklik nedeniyle gübreden kaçındığı bilinen bir gerçektir. Türkiye, gübrede kullanılan ham maddelerde yaklaşık %90-95 oranında dışa bağımlıdır. 2025 yılında gübre satış fiyatı ton bazlı 17500 TL civarındayken, 2026 Mart ayı itibarıyla üre gübresinde 25-30 bin TL arası, Dap gübresinde 35-40 bin TL arasında bir fiyat değişimi söz konusu olmuş ve bu durum daha zaten zor durumda olan çiftçiyi daha da zor duruma sokmuş ve yüksek maliyetlerden kaynaklı gübre tedarik edememiştir.

Türkiye’nin bu yıl gübre alımında geç kalması stokları geçen yıllara oranla ciddi oranda düşürmüş, savaşla birlikte tedarik zincirinin kırılması ile de çiftçilerimiz tam da ekim döneminde gübre temin edememek gibi vahim bir durumla karşı karşıya kalmıştır.

2. ALINMASI GEREKEN TEDBİRLER

İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan ve uluslararası hukuka ve uluslararası kurumlara dayanan, hukukun yaptırım gücünü arttıran ve Ulusları Tahkim yoluyla öngörülebilir bir ekonomi anlayışını getiren alışkın olduğumuz dünya düzeni yıkılmış olup, yeni bir düzen ve yeni bir anlayış sıfırdan inşa edilmektedir. Yeni güç merkezleri ve teknolojik gelişmeler ve çok kutuplu bir dünya gelişmekte olan ülkelere yeni imkanlar ve yeni bir jeopolitik dönüşüm imkanı sunmaktadır. Yöreselliğin küreselleşme karşısında önem kazanması, yerel kalkınma, teknolojik ve dijital dönüşüm, yapay zeka, akıllı kentler, yerel girişimcilik ve kalkınma için iş birliği gibi kavramlar ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda uluslararası ilişkiler, uluslarüstü kurumlardan ziyade ikili anlaşmalar “New sharing” adı verilen sisteme doğru gelişme eğilimindedir. Yeni Dünya düzeni çok faktörlü, çok boyutlu ve zaman ve mekan anlayışı çok katmanlı olarak oluşma eğilimindedir. Ülkemizin de geleceğe yönelik yapılanmasını bu yeni düzene uyum sağlayacak strateji ve politikalara uyumlu olacak şekilde belirlemesi bir zorunluluk olarak karşımızdadır. Eğitim ve hukuk düzeni başta olmak üzere hemen her alanı kapsamı gereken bu yeni yapılanmanın boyutları çok yönlü ve çok katmanlı olmakla birlikte, bugün içinde bulunduğumuz olağanüstü durumun gereği olarak genel olarak sadece ekonomik konular üzerindeki alınması gereken acil tedbirleri içeren görüşlerimiz bugün kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

2.1 MALİYE POLİTİKALARI

- Türkiye’deki enflasyonun sebebi parasal büyüme kaynaklı talep enflasyonu değil maliyet enflasyonu ve buna ilaveten savurgan Kamu Harcamalarıdır. Savurganlığı itibar olarak gören anlayış acilen terk edilerek, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi için gereken zaruri harcamalar dışındaki tüm harcamalar acilen durdurulmalıdır.
- Vergi ve Kamu Alacaklarının yapılandırılmasına yönelik bir çalışma yapılmalıdır. Geçtiğimiz dönemlerde 2003 ila 2023 yılları arasında 4811, 6111 6552, 6736, 7020, 7143, 7256, 7326 ve 7440 sayılı kanunlar ile vergi ve kamu alacaklarının yapılandırılmasına yönelik çok sayıda düzenleme yapılmıştır. İlgili kanunlarla, vergi ve cezalar ile diğer borçların yapılandırılması ve ödeme kolaylığı, matrah ve vergi artırımında bulunan mükelleflere ayrıcalıklar, işletme kayıtlarının gerçek duruma uygun hale getirilmesi, ihtilaflı alacakların yeniden yapılandırılması ve sulh yoluyla

çözümüne kavuşturulması, beyan edilmemiş veya eksik beyan edilmiş gelir ve kazançların gecikme zammı ve gecikme faizi uygulanmaksızın, pişmanlıkla, izaha davet kapsamında veya kendiliğinden beyan edilmesi, yurtdışı varlıkların ülkemize getirilmesine yönelik birçok uygulama yürürlüğe konulmuştur. Dolayısıyla savaşın etkilerini ortadan kaldırmak için, birçok sektör ve firma, konkordato kapısında ve de büyük iflasların önüne geçmek açısından, yeni bir yapılandırma yapılması zaruri hale gelmiştir.

- Özellikle gerek krediye ulaşım imkanlarının kısıtlı olduğu, gerekse vergi ve SGK yükünün karşılanmasında zorluk geçildiği böyle bir dönemde, firmaların KDV iade süreçlerinde yeni bir sisteme geçilmelidir. KDV İadesi olan firmaların iadeleri, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil ve Usulü Hakkındaki Kanunun 10. maddesi kapsamında, başta devlet bankaları ve özel bankalar tarafından verilen teminat mektubu ya da sigorta şirketlerinin kefalet senetlerine dayalı olarak, ilgili mektup ve kefalet senetlerinin idareye ibraz tarihini izleyen 3 iş günü içerisinde mükelleflerin hesaplarına intikali sağlanmalıdır. Ayrıca İhracatçıların KDV iadelerini alması, Dış Ticaret Şirketi kullanmadıkları zaman bağlı bulundukları Vergi dairesine bağlı olarak aylarca sürmektedir. İadelerin DTŞ'ler üzerinden alınması ya da yüksek tutarlı iadelerde YMM raporu istenmesi ihracatçıları üzerine ek maliyetler yüklemektedir. İhracatçı Birlikleri ile koordineli olarak sadece İhracatçı firmalar için İhtisas Vergi Daireleri üzerinden, bir DTŞ'nin 1 ayda alabildiği iadeyi herhangi bir ihracatçı da alabilmelidir. Maliye Bakanlığı e-defter ve e-fatura uygulamaları sayesinde her türlü kaydı dijital olarak kontrol edebilmektedir. Dolayısıyla iç piyasada aylık olarak yapılabilen KDV mahsuplaşması işleminin İhracatçı firmalar içinde yapılıp KDV'lerin iade edilmemesi için hiç bir gerekçe yoktur.
- Gerek şahıs işletmeler, gerekse Kurumlar Vergisi Mükellefleri için enerji tasarrufu sağlamaya yönelik teknolojik dönüşümlere yönelik harcamalarının %100'nün gider yazılması imkanı sağlanmalıdır.
- Herhangi bir indirim veya teşvik uygulanmadığında brüt ücret üzerinden yapılan toplam Sosyal Güvenlik Kesinti oranı %33,75 ile %38,75 arasında değişmektedir. Diğer taraftan sektörlere göre değişse de %2-%5 arasında uygulanan teşvik oranları yetersiz düzeydedir. Dolayısıyla gerek savaş süresince gerekse savaşın etkilerinin ortadan

kaldırılması amacıyla 1 yıl süreyle, SGK primlerinde en az 10 puanlık indirimle gidilmelidir.

- Akaryakıt fiyatları (benzin, motorin, LPG) dünya piyasalarında yükseldiğinde, bu artışın pompa fiyatlarına yansımaması için Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) miktarı aynı oranda düşürülerek, buna ait giderler bütçeden karşılanmalıdır. Ayrıca KDV'nin de ilave edilmesi suretiyle elde edilen matrah üzerinden tahsil edilen ÖTV'de vergiden vergi alınması uygulamasına son verilmeli, KDV tutarları matrahtan düşürülmelidir.
- Limanlardaki navlun tarifeleri TCMB kuru ile TL cinsinden yapılmalıdır.
- Artan maliyet ve maddi kayıpların önüne geçmek üzere gümrük kontrol aşamaları hızlandırılmalıdır.
- Transit beyan ve özet beyandan alınan damga vergileri lojistik hizmetinden kazanılacak dövizin bir kısmının yurt dışında bırakılmasına sebep olmaktadır. Bu nedenle damga vergilerinde indirimle gidilmelidir.

2.2 PARA POLİTİKALARI

- TL yatırımları daha cazip hale getirmek için bünyelerinde %100 TL yatırım aracı (DİBS, Kira Sertifikası, Özel Sektör Tahvili, Türk Hisse senedi vb) bulunduran fonların getirilerinde stopaj oranı 6 ay boyunca sıfırlanmalı, bünyesinde yabancı para cinsinden varlık, Kıymetli Maden vb bulunduran Fonlar üzerinde stopaj devam ettirilmelidir.
- Halihazırda Türkiye'de Mevduatın Para cinsinden kompozisyonu %59 TL, %41 YP şeklindedir. Bu dönemde YP'den TL'ye geçişi teşvik etmek amacıyla TL mevduatlarda Stopaj oranları 6 ay boyunca;
 - 1-3 aylıklardan %17,5'dan %10'u,
 - 3-6 aylıklardan %17,5'dan %7,5'a,
 - 6-12 aylıklardan %15'den %5'e,
 - 1 yıl üstünde %10'dan %1'e çekilmelidir.
- Uluslararası kuruluşlardan kredi ve hibe bulunmasına yönelik çalışmalara ağırlık verilerek firmalarımızın finansmana erişimleri kolaylaştırılmalıdır.
- SWAP anlaşmaları yapılarak döviz rezervimiz artırılmalıdır.

- Firmaları kredi maliyetlerini hafifletmek için;
 - Bankaların verdikleri kredilere uygulanan yıllık büyüme rasyoları kaldırılmalı, kredi kullananları faiz yükü hafifletilmelidir.
 - TL Kredi kullanımlarında Faiz üzerinden alınan %5 BSMV uygulaması bir yıl boyunca;
 - KOBİLER için %0'a,
 - Ticari Firmalar için %2'ye çekilmelidir.

Ocak 2026'da 62 milyar dolara yakın carry trade ile giren dövizin, Mart 2026'da 12 milyar dolara tekrar çıkmıştır. TCMB nin 128 milyar dolar ile başlayan ve günümüzde halen devam eden kuru ve dolaylı olarak da enflasyonu belirli seviyelerde tutma amaçlı döviz satışları, döviz rezervlerini erittiği gibi değerli TL politikası sanayici ve ihracatçılarımızın yurt dışı piyasalarda rekabet güçlerini bitirme noktasına getirmiştir. Bu uygulamanın enflasyonda iyileşmeye fayda yerine zarar verdiği açıkça belli iken ve döviz rezervlerini de erittiği ortadayken kontrollü bir şekilde uygulamanın yürürlükten kaldırılması zorunludur. Ayrıca döviz rezervlerini belli seviyelerde tutmak için Hazine ve Maliye Bakanlığı yüksek bedellerle borçlanmak zorunda kalmaktadır. Rezervler ve sanayicilerimizin rekabet gücünü artırmak için kontrollü şekilde döviz kurlarının tekrar serbest piyada belirlenmesine yönelik adımların atılması gerekmektedir. Kur artışının ilk etapta enflasyona yukarı yönde etkisi olsa da bunun olumlu etkileri kısa sürede görülecek;

- İhracatçı ve Turizmcilerin artan rekabet gücü sayesinde Türkiye'ye kalıcı döviz gelişi artacak, özellikle tüketim malı ithalatı azalacak, sonuç olarak Dış Ticaret açığında daralma yaşanacaktır.
- Kur'un yükselmesi ile beraber Yurtdışından Türkiye'deki sermaye piyasalarına yapılacak yatırımlarında artış olacaktır.
- İhracat bedellerinin %25'i için uygulanan %3'lük Döviz dönüşüm desteği, savaşın etkileri yok oluncaya kadar ihracat bedellerinin tamamı için uygulanmalıdır.
- İhracatçıların yurt içine getirdikleri Dövizlerin üzerindeki tasarruf hakkı %100'e çıkarılmalıdır.

2.3. SANAYİ, KOBİ, ESNAF VE SANATKARLAR

- KOBİ ve Esnafa, kasa affı getirilmelidir.
- KOBİ ve Esnafa yönelik “sicil affı” getirilerek KOBİ ve Esnafın krediye daha kolay ulaşımı sağlanmalıdır.
- KOBİ ve Esnafın prim borçları, düşük faizle 36 ay vadeli olarak yeniden yapılandırılmalıdır.
- Firmaların zayıflayan rekabet güçleri ve teminat sorunları göz önüne alınarak, Kredi Garanti Fonu’nun daha fazla firmaya kefalet vermesi sağlanmalıdır.
- İhracat yapan ve pazar kaybetme tehlikesi yaşayan sanayicimize, sektörüne bakılmaksızın istihdam koruma desteği verilmeli ve bu yıl için SGK primlerinde indirimle gidilmelidir.
- Kısa çalışma ödeneği ve istihdam teşvikleriyle ilave işsizlik önlenmelidir.
- Eximbank kredi imkanları artırılmalıdır.
- AB ile olan Gümrük Birliği anlaşmamız, AB’nin her geçen gün farklı ve çoğu da Türkiye’nin hem iç hem de uluslararası pazarlarda ciddi rekabet halinde olduğu ülkelerle yaptığı Serbest Ticaret Anlaşmaları sonucunda Türkiye aleyhine ciddi sonuçlar doğuran bir hal almıştır. Gümrük Birliği anlaşmasının revizesi yıllardan beri konuşulan bir konu olmakla birlikte bu konuda hiçbir ilerleme kaydedilememesi, sanayimizin rekabet gücünü bitirme noktasına gelmiştir. Uluslararası konjoktürün AB nezdinde Türkiye lehine oluşturduğu mevcut durum da değerlendirilerek, Gümrük Birliği Anlaşmasının revizesi için acil girişimler başlatılmalıdır.
- Mevcutta devlet yardım ve teşvikleri farklı farklı kurumlar tarafından verilmekte dolayısıyla hem devlet hem de işletme tarafından takibi zorlanmakta. Bu nedenle tüm devlet yardım ve teşvikleri için şemsiye bir kurumsal yapı kurulmalıdır.
- Savaşın körfez bölgesinde oluşturduğu güvensizlikler bir avantaja çevrilerek, buralardaki sermayenin ülkemizde stratejik ve büyük ölçekli sanayi yatırımlarına yönlendirilmesi için özel teşvikler verilmeli, savaşın sona ermesini takiben bu yönde yatırımcı bilgilendirme toplantıları organize edilmelidir.

2.4 GIDA VE TARIM

Genel olarak gelişmiş ülkelerde kişi başı gelirin %20'si gıda giderlerine harcanmakta iken, bu oran gelişmekte olan ülkelerde %40 seviyelerindedir. Dolayısı ile gıda fiyatlarındaki artışlar bizim gibi ülkelerde haneleri çok daha derinden etkilemektedir. Gıda enflasyonu zaten ülkemizde çok yüksek seviyelerde iken, özellikle gübre tedarikinde oluşan sıkıntılar ve artan enerji maliyetleri üretimi ve dolayısıyla gıda fiyatlarını çok daha yüksek seviyelere çıkaracağı gibi, ürün arzında da ciddi sıkıntılarla karşılaşılması ihtimallerini yükselmiştir. Öte yandan körfez bölgesindeki savaş ve petrol kuyuları ile rafinerilere yönelik saldırılar, bölgemizdeki asit ve toksik bileşenler içeren siyah yağmurlar vasıtasıyla zehirli maddelerin toprağa ve su kaynaklarına karışmasına yol açma risklerini de beraberinde getirmiştir. Uzmanlar, petrol türevleri ve ağır metallerin toprağa sızmasının, tarımsal üretimi uzun süreli tehdit edeceği uyarısında bulunarak, bölgedeki ürünlerin insan tüketimi için riskli hale gelebileceği belirtilirken, kirlenen toprakların temizlenmesinin onlarca yıl sürebileceği ve milyarlarca dolarlık maliyet oluşturacağı ifade edilmektedir.

Kirlenmenin yalnızca tarımla sınırlı kalmayacağı, yer altı sularına ulaşarak daha geniş bir etki alanı yaratacağı değerlendirilmeleri de bulunmaktadır. Bu durum ayrıca gıda tedarik zincirinde sistematik bir kırılmaya da yol açabilecektir.

Tarımın en önemli girdilerinden ikisi gübre ve mazottur. Gübrenin hammaddesi de mazot olduğuna göre karşımıza devasa bir sorun çıkmaktadır. ÜRE başta olmak üzere gübre fiyatları bir anda yüzde 40'lara varan oranda artmıştır. Toprağı işlemek için mazot giderleri de mazot fiyatına paralel oranda arttı. Şu an tam taban gübresi atmak için topraklar hazırlanıyor iken, Çiftçi taban gübresi atamadan ekim yapmakla karşı karşıyadır. Bu durumda önümüzdeki hasat zamanı verim düşük olacak, arz ve talep arasında denge kurulamayacak, gıda ürünleri şu anki değerlerinden çok daha fazla olacaktır. Hem petrol ürünleri hem de gübre fiyatlarındaki artışın çiftçilerimizi ve halkımızın gıda ürünleri tedarikinde yaşayacağı sıkıntıları önlemek amacıyla;

- Bu seneye mahsus olmak üzere mazot ve gübre fiyatlarındaki artışlar sübvansede edilerek, bu artışların çiftçiye yansımaları önlenmelidir.
- Mevcut gübre stokları her bölgeye eşit ağırlıkta ve üretim birim hektar durumuna göre dağıtılmalıdır.

- Gelecek yıllarda aynı duruma düşülmemesi ve arz talep dengesi oluşturulması maksadıyla 5 yıllık gübre projeksiyonu yapılmalıdır.
- Tarım kredi ve ziraat bakanı tarafından çiftçilere verilen kredi borçları ertelenmeli ve ertelemeye konu faizler sıfırlanmalıdır.
- Ziraat Bankası kuruluş amacı olan asli fonksiyonunu yerine getirerek, Tarım Kredi Kooperatifleri aracılığı ile hemen hemen piyasa faizleri üzerinden kredi verme uygulamasına son vererek, çiftçilerimize düşük faizli kredi vermelidir.
- Çiftçiye Motorin üzerinden ÖTV iadesi sonradan iade şeklinde değil traktörlere ve diğer tarımsal taşıtlara takılacak UTTS yoluyla doğrudan pompadan düşük fiyattan satılarak gerçekleştirilmelidir.
- Sadece traktörler için çiftçiye CKS sisteminde kayıtlı tarlaları işlemek için mazot bu yıl için %1 oranında KDV tahsil edilecek şekilde kullanılmalıdır.
- Gıda üretiminin olmazsa olmazı gübre üretiminde %70 oranındaki dışa bağımlılığımız, stratejik olarak zayıflığımızı ortaya çıkarmıştır. Acilen gübre üretiminde büyük oranda dış bağımlılığımızı azaltacak şekilde ve uluslararası piyasalarda üretim yapabilmeyi sağlayacak destek ve sübvansiyonlarla hem kamu hem de özel sektör gübre üretimine yönlendirilmelidir.
- Öte yandan Türkiye gübreye alternatif Türkiye Zeolit ve Leonardid kaynakları açısından ciddi bir rezerve sahiptir. Zeolit ve Leonardid su tutuculuğu, toprağın yapısının düzenlenmesi, toprakta bağlı minerallerin alınımı destekleyen yapısı nedeniyle çok değerli hammadde kaynaklarıdır. 20-20 yerine 6-6 gübreyi Zeolit ve Leonardid ile harmanlayarak kullanılmak alternatif çözüm yollarından biridir.
- Yurt dışından buğday, arpa ve mısır ithal edilerek stok seviyelerimiz yükseltilmelidir.
- Teknolojiyi en iyi şekilde kullanmak gerekmektedir. Üreticiler web tabanlı uygulamaları kullanamamaktadırlar. Fakat elektronik ortamlar üzerinden tüm üreticiye ulaşabilecek bir sistem getirilerek gübre ve ilaç kullanımı gibi alanlarda çiftçinin hata yapması önlenmelidir.
- Savaş nedeniyle kullanılan silahlar ve bombalanan petrol ve petrokimya tesislerinden sızan her türlü tehlikeli gazların hava akımları ve yağışlar yoluyla ülkemizi de etkilemesi söz konusudur. Ayrıca ülke içinde her zaman karşılaşılabilecek tehlikeli

madde kazalarından halkın korunması için de ülke içinde yeni yapılanmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle Acilen;

- Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesine öncelik vermek suretiyle ulusal hava alarm sistemi kurularak anlık zehirli/kimyasal gaz takibi yapılmalı, ilk aşamada sınır bölgelere konuşlandırılan mobil ölçüm araçları ve taşınabilir sensörler ile erken uyarı sistemi kurulmalıdır.
- Olağanüstü durumlara halkın hazırlıklı olması için acil rehberlerlik sistemi oluşturularak maske kullanımı, evde kalma ve havalandırma konularında bilgilendirme ve yönlendirme yapılmalıdır.
- Su hayattır. Suya erişim ve su yönetimi geleceğin dünyasının en önemli ve stratejik konusudur. Su kaynaklarımıza sahip çıkmayı, su kayıp ve kaçaklarını önlemeyi, daha az suya ihtiyaç duyacak üretim modellerini geliştirmeyi başarmak zorundayız. Bu amaçla;
 - Su rezerv planlarının şehir ve tarım için ayrı ayrı hazırlanarak tavizsiz şekilde uygulanması,
 - Damlama sisteminin yaygınlaştırılması başta olmak üzere tarımda su kısıtlı üretim planına geçilmesi,
 - Yeraltı suyu çekimine sınırlama getirilerek uygulaması zorunlu kesin kurallara bağlanması,
 - Su arıtma tesislerinin güvenliğinin artırılması

gerekmektedir.

- Hava ve su güvenliğinin sağlanmasına yönelik uygulamalar ancak ilgili kurumların katılımı ve sorumluluğunda oluşturulacak yaptırım gücü de olan koordinasyon kurumlarının oluşturulması ile mümkündür. Bunun için;
 - Tarım, Çevre, Enerji, İçişleri bakanlıkları başta olmak üzere her bir ilde yerel yönetimlerin de dahil olduğu ilgili tüm kurum ve kuruluşlardan oluşan koordinasyon ve kriz yönetim kurulları oluşturulmalıdır.
 - Kısa, orta, uzun vadeli senaryo bazlı planlama ve tatbikatlar yapılmalıdır.
 - Tam bir şeffaflıkla veriler paylaşılmalı ve yönetilmelidir.

- Türkiye'nin tarımda en önemli ve temel sorunu üreticiden-tüketicie işleyecek sağlıklı bir gıda zincirinin kurulamamış olmasıdır. Üreticiler ürünlerinin değerini elde edemediği hatta çoğu defa zarar ettiği için her geçen gün üretimden çekilmekte, tüketici ise neredeyse dünyanın en pahalı gıdasını tüketmekte, aracı ve komisyoncular fahiş kazançlar elde etmektedir. Dünyanın en önemli tarım ülkelerinden biri olmamamıza rağmen, gıda halkımızın uygun fiyat şartlarında güvenli gıdaya ulaşımını sorunlu hale getirmeye doğru hızla ilerlemektedir. Geleceğe yönelik ülkemizin en stratejik konusu budur. Tarım Bakanlığının gözetimi ve denetiminde gıda zincirinde yeni bir yapılanma acilen kurularak, üreticimizin emeğinin karşılığını aldığı, tüketicimizin uygun maliyetlerle güvenli gıdaya ulaştığı bir ortam acilen oluşturulmalıdır.

2.5. TURİZM

2026 sezonuna ilişkin beklenti tablosu Turizmde aşağıdaki gibidir:

Dönem	Normal Beklenti	Savaş Senaryosu (Doluluk)
Nisan-Mayıs/2026	%70-80	%45 - %55
Haziran-Temmuz/2026	%90+	%60 - %65
Ağustos-Eylül/2026	%95+	%70 - %75

Savaş dolayısıyla eriyen döviz rezervleri, turizm sektöründe ciddi rezervasyon iptalleri sonucu TCMB'nın döviz likiditesini yönetmesini imkansız hale getireceği açıktır.

Ayrıca turizm sektörünün zaten geçmişten gelen büyük sorunları bulunmaktadır. Enflasyondaki artış, maliyetleri çok ciddi seviyelere getirmiş olup; ülkemiz dünyada turizm açısından en pahalı ülkeler arasında girmiştir. Diğer taraftan savaşın etkisi ile otel ve acente işletmelerinin, nakit akış tablolarında ciddi bozulmaların olacağı; kredi geri ödemelerini zora sokarak Takipteki Alacaklar oranını artıracak kesindir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2026 yılı turizm geliri hedefini 68 milyar dolar olarak açıklamıştır. 2025 yılında ulaşılan yaklaşık 65 milyar dolarlık gelirin ardından, 2026 yılında %5 ila %8 arasında bir büyüme hedeflenmekte olup, gelir beklentisi 68-70 milyar dolar aralığına

yükselmiştir. 2025'teki 64 milyona yaklaşan ziyaretçi sayısının üzerine çıkılarak yeni hedefler belirlenmiştir. Eğer savaş ve etkileri uzarsa, Türkiye'nin 68 milyar dolarlık turizm hedefinin 40-45 milyar dolar seviyelerine revize edilmesi gerekecektir. Bu nedenle;

- Turizm sektörümüzü ayakta tutabilmek için; Turizm Bakanlığı tarafından özellikle Avrupa'da tanıtım kampanyaları yapılmalıdır.
- Turistik Tesislerde yurt dışından yapılacak rezervasyonlarda KDV oranı bu seneye mahsus olmak üzere %0 olarak uygulanmalıdır.
- Turistik tesislerin yapacağı alımlarda bu seneye mahsus olmak üzere ÖTV oranı düşürülmelidir.
- THY bilet fiyatlarında indirimine gitmelidir.
- Devlet Hava Meydanları işletmesi Türkiye'ye turist getiren yabancı hava yolu şirketlerinden yaz dönemi boyunca park ücreti almamalıdır.
- Konaklama kapasitesini %50 yabancı misafirlerle dolduran tesislere vergi yapılandırması yapılmalıdır.

2.6. ENERJİ

Yenilenebilir enerji konusunda Türkiye dünya ortalamasının üzerinde bir kaynağı devreye almış olmakla birlikte, güneş ve rüzgar enerjisindeki potansiyelimiz göz önüne alınarak bu oranı acilen daha yukarılara taşımak zorundayız. Böylelikle doğalgaz başta olmak üzere fosil yakıtlara bağımlılığımızı ve dışa bağımlılığımızı daha da azaltmak mümkün olacaktır.

- Güneş ve rüzgâr enerjisini yaygınlaştırmak için; yeni Rüzgar ve GES projelerine bağlantı izni verilmeli, trafo ve hat kapasitesi artırılmalı, ödeme vadeleri kısaltılmalı, depolama altyapısı artırılmalı, alım garantileri ve regülasyon konusundaki belirsizlikler ortadan kaldırılmalıdır.
- Elektrik ve Doğalgazda savaşın tamamen sona ermesine ve de savaşın etkilerin tamamen ortadan kalktığı dönemin sonuna kadar, Enerji tüketimindeki KDV oranları %1'e düşürülmeli, elektrik tüketim bedeli üzerinden konutlarda %5, sanayide %1 oranının da alınan verginin 1 yıl süre ile askıya alınması sağlanmalıdır.

- Yenilebilir Enerji alanında (GES, RES vb...) yatırım yapan firmalara kredi, sgk, vergi teşvikleri sağlanmalı, ayrıca bu firmaların üretimlerine alım garantisi verilmelidir.
- Konut ve işyerlerine yönelik olarak acil bir etkin enerji tasarruf planı yürürlüğe konulmalıdır.

2.7. YURT DIŞI MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ

Türkiye'nin yurt dışında üstlendiği taahhüt işleri 23-30 milyar dolar bandında seyretmektedir. Bu gelirlerin savaş bölgesindeki payları; Irak'ta %7, Suudi Arabistan'da %5.8, daha küçük bir miktarda Katar ve Bahreyn'dedir. Savaş nedeniyle bölgede gerçekleştirilen projelerde 4-5 milyar dolar civarında olacağı beklenen aksama olsa da, savaş sonunda oluşacak potansiyeli iyi değerlendirerek ilave projelerin Türk müteahhitler tarafından gerçekleştirilmesi için yoğun bir diplomatik girişim yapılmalıdır.